

ОПАНАСЕНКО Н. О. ТИПИЧНЫЕ СПОСОБЫ МОШЕННИЧЕСТВА, СОВЕРШЕННОГО ОРГАНИЗОВАННОЙ ПРЕСТУПНОЙ ГРУППОЙ В СФЕРЕ ЖИЛИЩНОГО СТРОИТЕЛЬСТВА

Исследованы различные мнения учёных-криминалистов относительно определения понятия способа совершения преступления, отмечено важное практическое значение классификации способов отдельных преступлений. Выделены и проанализированы типичные способы мошенничества, совершенного организованной преступной группой в сфере жилищного строительства.

Ключевые слова: *мошенничество, жилищное строительство, организованная преступная группа, способ совершения мошенничества, криминалистическая характеристика преступлений.*

OPANASENKO N. O. TYPICAL METHODS OF FRAUD COMMITTED BY AN ORGANIZED CRIMINAL GROUP IN THE HOUSING SPHERE

It has been noted that criminals using gaps in housing legislation and abusing the trust of citizens, develop and implement various schemes of criminal attacks aimed at the acquisition of grantors' assets. Thus, the objective of this article was to reveal the features of typical fraud methods committed by an organized criminal group in the housing sphere.

The author has emphasized that fraud methods committed by organized criminal groups in the housing sphere are very different that complicates the investigation, detection and prevention of this crime. Using specific skills, knowledge and experience fraudsters chose the method of committing a fraud depending on the situation and circumstances contributing to the commission of a fraud and concealing the traces of the crime.

Based on the analysis of court practice and legal literature the author has distinguished the following typical (in general) methods of fraud committed by an organized criminal group in the field of housing: fraud in the sale of a land; fraud at the conclusion of the preliminary purchase and sale agreement of an apartment in a newly built house; concluding a fictitious contract on equity participation in the construction of an apartment building; intended delaying the term of putting into commission the property object.

It has been concluded that allocation of typical standard methods of fraud committed by an organized criminal group in the housing sphere makes it possible to detect: direct perpetrators of fraudulent actions in the field of housing; conditions that facilitated the commission of the offense; typical traces of organized criminal activity in the housing sphere.

Keywords: *fraud, housing, organized criminal group, fraud method, forensic characteristics of crimes.*

УДК 343.97(477)

Н. О. ПРИБИТКОВА,

*науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ФАКТОРІВ ПОШИРЕННЯ РАСИЗМУ ТА КСЕНОФОБІЇ ЯК ФОНОВИХ ДЛЯ ЗЛОЧИННОСТІ ЯВИЩ В УКРАЇНІ

У рамках висвітлення проблем детермінації расизму та ксенофобії як фонових для злочинності явищ в Україні розглянуто поняття расизму та ксенофобії та охарактеризовано основні фактори їх поширення. Досліджено стан поширеності расизму та ксенофобії в Україні.

Ключові слова: *расизм, ксенофобія, злочинність, фонові явища, фактори поширення расизму та ксенофобії, Україна.*

Pribytкова, N.O. (2016), "Characteristics of the main factors of spreading racism and xenophobia as background phenomena for the crime in Ukraine" ["Kharakterystyka osnovnykh faktoriv poshyrennia rasyzmu ta ksenofobii yak fonovykh dlia zlocynnosti yavyshev v Ukraini"], *Pravo i Bezpeka*, No. 2, pp. 88–93.

Постановка проблеми. Останнім часом в Україні спостерігається збільшення проявів расизму та ксенофобії. Доповідь міжнародної організації «Amnesty International» щороку наво-

дить численні факти, які свідчать про значне зростання кількості злочинів, що вчиняються в нашій державі на ґрунті ненависті, а також про зростання расистських і ксенофобських настро-

їв у цілому. За даними Міжнародної організації з міграції в Україні за перші десять місяців 2015 року було зафіксовано 10 випадків насильницьких злочинів із підозрою на мотивацію ненависті за расовою ознакою, в результаті яких постраждали 17 осіб. Звичайно, расизм і ксенофобія не є явищами суто українського походження, однак те, що їх прояви мають тенденцію до інтенсифікації, є важливим індикатором зростання соціальної напруженості, нарощування криміногенного потенціалу ненависті як інтегрованого й радикального виразу нетерпимості.

Стан дослідження. У вітчизняній юридичній літературі дослідженню проблеми поширення расизму та ксенофобії в Україні присвячені праці таких учених, як О. А. Мартиненко, О. М. Джу́жа, О. М. Бандурка, Я. І. Гілінський, Д. О. Назаренко, Ю. А. Тищенко, О. К. Смірнов, І. М. Осика, О. М. Литвинов, Д. О. Кобзін, Н. В. Панін та ін. Ці дослідження мають безсумнівну теоретичну і практичну значущість, однак здебільшого є фрагментарними, а подекуди навіть не відповідають зміненню протягом останніх трьох років суспільно-політичному контексту, формату та джерелам детермінації ворожості й ненависті в суспільстві. З огляду на ці обставини тема статті видається вельми актуальною.

Метою статті є характеристика основних факторів відтворення расизму та ксенофобії як фонових для злочинності явищ в Україні.

Виклад основного матеріалу. Ксенофобію зазвичай розуміють як: страх або ненависть до кого-небудь або чого-небудь чужого, незнайомого, незвичного; сприйняття чужого як незрозумілого, неосяжного, а тому небезпечного та ворожого [1, с. 216]; негативну установку, ірраціональний страх і ненависть до чужинців [2, с. 3]. Так чи інакше, джерелом ксенофобії є страх перед представниками інших груп людей. Ідеологічна обробка цього неусвідомленого почуття призвела до появи расизму – сукупності концепцій, основу яких складають положення про фізичну або психічну нерівноцінність людських рас і вирішальний вплив расових відмінностей на історію та культуру суспільства.

Об'єктивно расизм і ксенофобія є проявами нетерпимого, ворожого ставлення однієї групи населення до іншої за ознаками кольору шкіри чи національності. Їх поширення є свідченням існуючої соціальної напруженості, основне джерело якої – невдоволення автохтонного для конкретної місцевості населення своїм соціально-економічним становищем, відчуття загрози культурної дифузії, загострення конкуренції

на ринку праці та інших вимірах соціального простору (підприємницька діяльність, освіта тощо). Виникнення расизму та загострення ксенофобії як сфери не лише чуттєвої, а й ідеологічно оформленої, втіленої у політичному і громадському житті, пов'язане з інтенсифікацією переселенського й експлуататорського колоніалізму в XV–XVIII ст. Саме ж поняття «раса» (класифікація людських або тваринних типів на основі фізіологічних параметрів) було винаходом XVIII ст., яке не мало аналогів ні в античності, ні у Середньовіччі. Його історико-ідеологічним підґрунтям стала потреба у виправданні європейського колоніалізму. Наслідки агресивних моделей зовнішньополітичного управління закономірно виливались у поширення негативного ставлення до агресорів. Передаючись від одного покоління до іншого у вигляді прямого наслідування або культурних стереотипів, прихованих форм генетико-інформаційних трансформацій (в аспекті колективного несвідомого та ментальних механізмів адаптації до соціокультурного середовища), такі трансцендентні установки набули відносно стійких суб'єктивно позначених рис у масовому масштабі, який прив'язується до конкретної території та, перш за все, її політико-економічної історії [3, с. 239–240].

Зауважимо, що дослідження факторів расизму та ксенофобії як фонових для злочинності явищ доцільно організувати за загальною логікою кримінологічних досліджень, яка традиційно передбачає диференційований підхід і групування криміногенних факторів залежно від сфер їх відтворення на соціально-економічні, культурно-психологічні, політичні, правові та організаційно-управлінські.

Соціально-економічні фактори поширення расизму та ксенофобії є хоча й неспецифічними чинниками, однак такими, що виявляються одними з найбільш потужних у сенсі визначення генеральних рис соціодинаміки. Ми підтримуємо думку Я. І. Гілінського, який зазначає, що соціально-економічний лад породжує всі соціальні феномени, а не лише злочинність [4]. Аналогічну думку висловлює і В. В. Лунєєв, коли вказує, що між економікою та злочинністю немає прямих зв'язків [5, с. 15]. Разом із тим, саме економічні детермінанти суспільних трансформацій мають певний пріоритет у структурі джерел їх внутрішнього руху. І це не дивно, тому що саме суспільний спосіб виробництва, рівень його розвитку багато в чому визначають спектр можливостей щодо розвитку, вдосконалення складових надбудови – культурної, політичної, правової та інших. Ре-

альним втіленням останніх має бути зміна якості переважаючих потреб суспільства з вітальних на високі, духовні, а також підвищення ефективності соціального управління в цілому, в тому числі через правове регулювання, функціонування політичної системи [6, с. 96].

Цілком очевидним, на нашу думку, є зв'язок расизму та ксенофобії з такими чинниками дестабілізації українського суспільства, як: а) високий рівень безробіття; б) низький рівень оплати праці, бідність; в) значне майнове розшарування населення, яке тягне за собою диференціацію в реальних свободах, що є генератором конфліктів суспільно-психологічної природи; г) інфляційні процеси, які суттєво знижують фінансову стійкість суб'єктів господарювання, громадян тощо. Зниження рівня життя завжди підвищує загальний стан соціальної апатії, тривожності та агресивності, нетерпимості до «конкурентів» за життєвий соціальний простір. Тож в Україні варто очікувати зростання ксенофобських настроїв на тлі економічної рецесії, ускладненої суспільно-політичними кризовими явищами.

На поширення расизму та ксенофобії як фонових для злочинності явищ впливають також *культурно-психологічні фактори*. Перебуваючи в єдності із соціально-економічними факторами, вони загострюють деформаційні процеси в різних формах суспільної свідомості, перш за все в моральній, політичній та правосвідомості [6, с. 127]. У структурі суспільства культурно-психологічна підсистема має особливе функціональне навантаження. Як зазначав Ф. Бродель, ця підсистема включає в себе всі прояви духовного життя – цінності, норми, знаково-комунікаційні системи, що забезпечують взаємодію людей [7, с. 412]. Саме на ідеологічні та інституційні компоненти культурно-психологічної підсистеми суспільства лягає фундаментальне завдання щодо збереження власне соціальних підстав співіснування тієї чи іншої групи людей у межах певних кордонів, а також щодо забезпечення прогресивного розвитку суспільства через відповідальне розкриття конструктивного потенціалу кожної особи. Завдяки життєздатності неформальних (моральних, релігійних тощо) норм, культурних традицій, естетичних уподобань, духовних засад загальносоціального дискурсу та колективно-несвідомих, архетипічних переживань забезпечується поступальність у розвитку суспільства, взаємозв'язок поколінь [6, с. 110].

Серед низки культурно-психологічних факторів поширення расизму та ксенофобії звертає

на себе увагу фактор поглиблення правового, морального, політичного нігілізму. Це означає, що не лише зневажливе, нівелююче ставлення до права, інституту правосуддя, інших інституційних і нормативних складових соціодинаміки з боку населення сприяє відтворенню злочинів, передбачених ст. 161 КК України, як найбільш чутливих індикаторів стану феномена ненависті. Роль державних службовців у цьому процесі є не менш значущою. Мовчазне потурання, а часто й активне сприяння дискримінаційним практикам лише сприяють закріпленню ксенофобських установок у глибинних шарах масової свідомості.

Також слід акцентувати увагу на: а) зростаючій соціальній напруженості в українському суспільстві, яка виявляється не лише в настроях, а й у діях: активізації діяльності суспільних рухів та екстремістських організацій, стихійних і організованих мітингах, демонстраціях, страйках та інших формах громадянської непокори [8, с. 171]; б) значній дисфункції інститутів сім'ї та освіти у справі виховання високих моральних якостей особистості та утвердження духу толерантності. Роль родини, школи, системи середньої спеціальної та вищої освіти у процесі морального виховання сучасної молоді незадовільна. Визнаючи недоліки та догматичність виховання минулих років, її головним позитивним ефектом було залучення молодих людей до соціально корисних видів діяльності: спорту, культурного дозвілля, самоосвіти тощо. Сьогодні ж цей ефект практично зник. Це підживлює розбещеність потреб, примітивізм інтересів, слабкість особистісного розвитку, агресивність, ресентимент.

Не останню роль у процесі поширення расизму та ксенофобії відіграє стереотипізація свідомості, яку значною мірою формують засоби масової інформації. Наприклад, прийнято вважати, що темношкірі – наркомани, представники ромської національності – злодії і т. п. За результатами опитування, проведеного в 2008 році Харківським інститутом соціологічних досліджень, респонденти з числа іноземних громадян висловили переважну думку, що про іноземців у пресі та на телебаченні України можна почути або погане, або взагалі нічого [9]. Засоби масової інформації стають важливим інструментом впливу на суспільну свідомість і джерелом формування етнічних стереотипів – культурно-психологічних факторів ксенофобії та расизму. Ксенофобні образи, створені журналістами, інтегровані до механізмів розгортання міжетнічних відносин і володіють широкими можливостями змістовного й

емоційного впливу на суспільні відносини. Активне використання сюжетних мотивів без критичних коментарів формує викривлене та розпорошене уявлення про об'єктивну реальність, фактично відбувається неконтрольоване вторгнення у психіку людей, маніпулювання їх свідомістю.

Окреме місце в оцінках причин расизму та ксенофобії посідає *політичний фактор*. Причому його пояснення мають як зовнішнє, так і внутрішнє походження. Особливо гостро ця проблема постала після агресії Російської Федерації, підживлювана масовим деструктивним інформаційним впливом на населення. Це призвело до того, що завуальовані форми ксенофобії та дискримінації, які і раніше посідали певне місце у звичаях та побутовому житті українців (частіше – на рівні фольклору, рідше – у форматі дійсної ворожості), тепер стають більш поширеними та небезпечними і через бездіяльність влади поступово укорінюються в людських стереотипах і забобонах. Саме такий, латентний та зовні непримітний, вид ксенофобії стає найбільш серйозним і загрозливим, оскільки навіть ухвалення державою найбільш досконалого та суворого антидискримінаційного закону автоматично не призведе до змін у свідомості громадян.

У цьому сенсі не можна не наголосити на поширенні ефекту ресентименту в українському суспільстві як на детермінанті ворожості, нетерпимості до мешканців різних регіонів країни, а також країни-агресора. Ми погоджуємося з Ю. В. Орловим, який розглядає вказаний феномен як інструмент безструктурного управління. Зростаючу соціальну напруженість, зазначає вчений, може зняти (витіснити) або відверте насильство з боку держави, або активне, маніпулятивне за своєю природою конструювання «соціальної дійсності», яка передбачає очевидну сторонню «причину» невдач внутрішньодержавного управління. Остання пов'язується, як правило, з деяким зовнішнім «ворогом» (хоча не виключено, що і з внутрішнім також, або ж у їх комбінації за участі так званої п'ятої колони), який і оголошується винуватцем суспільної стагнації та несе в собі відповідну загрозу. Активізуються масові трансуб'єктивні психічні механізми (які в науці отримали назву «ресентименти»), на фоні яких теперішні політичні лідери виявляються в авангарді протидії «злу», а їх електоральна підтримка демонструє позитивні тенденції [10, с. 143–144].

Сучасний інформаційний простір надзвичайно перенасичений різним контентом, який є практично завжди неповним, суб'єктивно заба-

рвленим, сфокусованим на певній проблемі, що створює враження пріоритетної, а насправді відволікає від дійсних викликів сучасності. Регулярні програми новин постійно підживлюють інтерес своєї великої масової аудиторії. Надто часто інформаційні програми (свідомо або напівсвідомо) потенціюють «рабські почуття» страху, ресентименту, ненависті [11, с. 19–20].

До політичних факторів расизму та ксенофобії Д. О. Назаренко справедливо, на нашу думку, відносить: а) зміщення цілей політики від загальнонаціонального до забезпечення владарювання олігархічних угруповань; б) зменшення довіри до влади, зростання її відчуження від суспільства, що ставить під загрозу будь-які благі починання влади; в) падіння престижу країни на міжнародній арені, зростання загрози її економічної та політичної ізоляції; г) профанація та зниження політичної конкуренції, розчарування громадян у цінностях демократії, виникнення загрози розпаду демократичних інститутів; г) збільшення ризику краху народжуваної демократії та встановлення диктатури, інспірованої внутрішнім або зовнішніми силами на хвилі боротьби зі злочинністю; д) антагонізм між задекларованим курсом влади на становлення правової держави й формування громадянського суспільства та відносною пасивністю державних інституцій щодо подолання ганебних проявів ксенофобії та расизму [3, с. 286].

Чільне місце у структурі детермінант поширення расизму та ксенофобії посідають *правові фактори*. Правова детермінація злочинності – складне явище (процес), що відображає зв'язки між елементами правового рулювання та кримінальною активністю. Під нормативно-правовими детермінантами злочинності в науці зазвичай розуміють положення нормативно-правових актів або їх проектів, які детермінують чи здатні детермінувати вчинення злочинів або ж блокують дію антикримінальних заходів, що вживаються суспільством і державою. При цьому справедливо зауважується, що категорія «правові детермінанти» є ширшою за категорію «нормативно-правові детермінанти» та охоплює також недоліки механізму застосування права, правореалізації, вади кримінально-правової політики тощо [7, с. 127–128]. Вважаємо таке розуміння правових детермінант обґрунтованим і таким, що може бути використане для дослідження правових факторів поширення расизму та ксенофобії.

Здійснений системно-правовий аналіз чинного законодавства та правозастосовної практики в питаннях захисту громадян від дискри-

мінації, в тому числі й за расовою чи етнічною ознакою, виявив велику кількість правових детермінант расизму та ксенофобії в Україні. Загалом можна констатувати, що в Україні антидискримінаційне законодавство потребує суттєвого вдосконалення практично за всіма галузями правового регулювання. Цілком зрозуміло, що цьому має бути приділена увага на рівні монографічного дослідження. У цій статті ми акцентуємо увагу на тому, що мають місце значні недоліки правозастосовної практики щодо кваліфікації так званих злочинів ненависті – вбивств і тяжких тілесних ушкоджень, учинених з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, хуліганських дій, в яких мотив неповаги до суспільства співіснує з ненавистю за етнічною, расовою ознакою.

Проаналізовані нами правові детермінанти поширення расизму та ксенофобії вирізняються своєю багатоаспектністю, однак не вичерпують весь спектр криміногенних факторів у досліджуваному контексті. Їх доповнення складають *недоліки організаційно-управлінського характеру*.

На тлі зростання кількості випадків расової дискримінації все чіткішою стає неадекватність поведінки офіційних органів, які не визнають небезпеки ситуації незважаючи на те, що саме визнання актуальності проблеми злочинів на ґрунті ненависті та расової дискримінації є першим вагомим кроком до її вирішення.

Значна частина українського суспільства штучно заражена ксенофобією, сповідує принципи недовіри та агресії стосовно мігрантів і, керуючись нав'язаним стереотипом «мігрант – ворог», схвалює послідовні жорсткі дії силових структур стосовно іноземців. Показовим є те, що «мігрантофобія» в українському суспільстві, в першу чергу у правоохоронних органах, є вибірковою: нейтральне ставлення до іноземців європейського типу поєднується з настороженим ставленням до представників інших етнічних груп. Колір шкіри, розріз очей, мовний акцент або інші ознаки неєвропейського типу обов'язково привертають увагу правоохоронців і стають підставою для необґрунтованих актів примусу – затримання і доставляння в поліцію та примусового проведення дактилоскопії. В окремих випадках такі затримання

поєднуються з відверто образливими і неприкрито расистськими висловами, жорстоким ставленням і побиттям.

Поряд із наведеним слід вказати також на високий рівень латентності злочинів, вчинюваних на ґрунті расизму та ксенофобії. Найбільша частка латентності припадає на випадки вчинення злочинів щодо нелегальних мігрантів, які не звертаються до правоохоронних органів з огляду на своє правове становище в державі-реципієнті й острах втратити так чи інакше зайняту соціальну нішу.

Особливу загрозу для суспільства має той факт, що уряд країни фактично не приділяє уваги провадженню державної політики припинення та профілактики випадків расизму й етнічної дискримінації, відмовився від цілеспрямованої та послідовної роботи щодо зменшення рівня ксенофобії в українському суспільстві. Внаслідок цього в 2010 році було фактично припинено роботу Міжвідомчої групи з питань протидії ксенофобії, міжетнічної та расової нетерпимості, яка провела низку засідань, результатом яких став комплекс заходів у всіх сферах суспільного життя країни [2].

Перелічені правові та організаційно-управлінські фактори детермінації поширення расизму та ксенофобії, звісно, не вичерпують і існуючі суспільні протиріччя, які так чи інакше здатні зумовити або проявити кореляційні, функціональні зв'язки з досліджуваним різновидом кримінальних практик. Разом із тим, виділені нами чинники вважаємо такими, яким має бути приділена першочергова увага у процесі запобігання злочинам, передбаченим ст. 161 КК України.

Висновок. Можна констатувати, що під впливом низки економічних, соціальних і політичних чинників рівень етнічної упередженості в Україні має стабільну тенденцію зростання. Подальше загострення детермінаційного комплексу расизму та ксенофобії формує каскад ризиків криміногенного характеру, що на тлі євроінтеграційного поступу нашої держави та протистояння зовнішній агресії здатні набути рівня загроз національній безпеці, слугувати підґрунтям для використання маніпулятивних практик злочинно-політичного характеру.

Список використаних джерел

1. Большая российская энциклопедия : в 30 т. Т. 16 / отв. ред. С. Л. Кравец ; глав. ред. Ю. С. Осипов. – М. : БРЭ, 2010. – 751 с.
2. Солдатова Г. У. Может ли другой стать другом? Тренинг по профилактике ксенофобии / Г. У. Солдатова, А. В. Макачук. – М. : Генезис, 2006. – 256 с.
3. Назаренко Д. О. Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам : монографія / Д. О. Назаренко. – Харків : Діса-плюс, 2013. – 524 с.

4. Гишинский Я. И. Социально-экономическое неравенство как криминогенный фактор (от К. Маркса до С. Олькова) [Электронный ресурс] / Я. И. Гишинский. – Режим доступа: <http://deviantology.spb.ru/etc/publications/Gilinsky-Sotsialno-ekonomicheskoe-neravenstvo.pdf>.
5. Лунеев В. В. Рыночная экономика и экономическая преступность в России / В. В. Лунеев // Экономическая преступность : сб. ст. / под ред. В. В. Лунеева, В. И. Борисова. – М. : Юрист, 2002. – С. 14–19.
6. Лагода К. О. Невиконання судового рішення: кримінологічна характеристика та запобігання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Лагода Катерина Олександрівна. – Харків, 2015. – 230 с.
7. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм, XV-XVIII вв. : в 3 т. Т. 1. Структуры повседневности: возможное и невозможное / Ф. Бродель. – 2-е изд. – М. : Весь Мир, 2006. – 592 с.
8. Бузовський І. В. Соціальна напруженість і тривожність у контексті діагностики суспільних конфліктів / І. В. Бузовський // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2008. – № 3. – С. 169–176.
9. Ксенофобія в контексті поліетнічності українського суспільства. Результати соціологічного дослідження [Електронний ресурс] / Д. О. Кобзін, Р. В. Шейко, О. А. Мартиненко, Ю. О. Белоусов. – Харків, 2008. – 43 с. – Режим доступа: <http://khpg.org/index.php?id=1233953072>.
10. Орлов Ю. В. Політико-кримінологічна теорія протидії злочинності : монографія / Ю. В. Орлов. – Харків : Діса-плюс, 2016. – 656 с.
11. Крапівник Г. О. Феномен ресентименту в сучасній культурі: філософсько-антропологічний аспект / Г. О. Крапівник // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: Філософські науки. – 2014. – Вип. 18. – С. 19–26.
12. Права людини в Україні 2009–2010. XII. Захист від дискримінації, расизму та ксенофобії. Узагальнена доповідь правозахисних організацій. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.khpg.org/index.php?id=1298355452>. – Назва з екрана.

Надійшла до редколегії 30.05.2016

**ПРИБЫТКОВА Н. А. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНЫХ ФАКТОРОВ
РАСПРОСТРАНЕНИЯ РАСИЗМА И КСЕНОФОБИИ КАК ФОНОВЫХ
ДЛЯ ПРЕСТУПНОСТИ ЯВЛЕНИЙ В УКРАИНЕ**

В рамках освящения проблем детерминации расизма и ксенофобии как фоновых для преступности явлений в Украине рассмотрены понятия расизма и ксенофобии и охарактеризованы основные факторы распространения. Исследовано состояние распространённости расизма и ксенофобии в Украине.

***Ключевые слова:** расизм, ксенофобия, преступность, фоновые явления, факторы распространения расизма и ксенофобии, Украина.*

**PRIBYTKOVA N. O. CHARACTERISTICS OF THE MAIN FACTORS OF SPREADING
RACISM AND XENOPHOBIA AS BACKGROUND PHENOMENA FOR THE CRIME
IN UKRAINE**

In the frames of highlighting the problem of determination of racism and xenophobia as background phenomena for the crime in Ukraine the author has considered the notion of racism and xenophobia and has characterized the main factors of their spreading. The state of the prevalence of racism and xenophobia in Ukraine has been studied.

It has been noted that the spread of racism and xenophobia is a testament to the existing social tensions, the main source of which is the dissatisfaction of the indigenous population to a particular locality to their socio-economic status, feeling the threat of cultural diffusion, increased competition in the labor market and other dimensions of social extent.

Studying the factors of racism and xenophobia as background phenomena for the crime should be arranged for the general logic of criminological research, in particular to divide them on social and economic, cultural and psychological, political, legal, organizational and managerial. Socio-economic factors of the spread of racism and xenophobia are though nonspecific factors, but those that are among the most powerful in terms of determining the general features of sociodynamics. Being in the unity with the social and economic factors, cultural and psychological ones exacerbate deformation processes in various forms of social consciousness, especially in the moral, political and legal awareness.

The level of ethnic bias in Ukraine under the influence of a number of economic, social and political factors has a stable growth tendency. Further exacerbation of determination complex of racism and xenophobia forms a cascade of risks of criminogenic nature, that ahead of European integration of Ukraine and opposition to external aggression are able to acquire the level of threats to national security, to serve as the basis for the use of manipulative practices of a criminal and political nature.

***Keywords:** racism, xenophobia, crime, background phenomena, factors of spreading racism and xenophobia, Ukraine.*